

[9]

SARDAR PATEL UNIVERSITY,
B.A. SEMESTER-III (CBCS) EXAMINATION,
2016

Friday, 25, November,
10.00 A.M. TO 01.00 P.M.

SANSKRIT-PAPER-III
SUBJECT CODE: UA03ESAN03

TOTAL MARKS: 70

मेघदूतम् (पूर्वाघ) - कालिदासः।

प्रश्न.१. नीचे-नामांथी गभे ते त्रश श्लोकोनो अनुवाद करो. (१५)

- (१) प्रत्यासन्ने नभसि दयिताजीवितालम्बनार्थी
जीमूतेन स्वकुशलमयीं हारयिष्यन्प्रवृत्तिम् ।
स प्रत्यग्रैः कूटजकसुमैः कल्पितार्घाय तस्मै
प्रीतः प्रीतिप्रमुखवचनं स्वागतं व्याजहार ॥
- (२) रत्नच्छायाव्यतिकर इव प्रेक्ष्यमेतत्पुरस्ता-
द्वल्मीकाघ्रात्प्रभवति धनुःखण्डमाखण्डलस्य ।
येन श्यामं वपुरतितरां कान्तिमापत्स्यते ते
बर्हेणोव स्फुरितरुचिना गोपवेषस्य विष्णोः ॥
- (३) वक्रः पन्था यदपि भवतः प्रस्थितस्योत्तराशां
सौघोत्सङ्गप्रणयविमुखो मा स्म भूरुज्जयिन्याः ।
विघुदामस्फुरितचकितैस्तत्र पौराङ्गनागां
लोलापाङ्गुर्यैर्दि न रमसे लोचनैर्वञ्चितोऽसि ॥
- (४) पादन्यासैः कणितरशानास्तत्र लीलावधूतैः
रत्नच्छायाखचितवलिभिश्चामरैः कान्तहस्ताः ।
वेश्यास्त्वत्तो नखपदसुखान्प्राप्य वर्षाग्रविन्दु-
नामोक्ष्यन्ते त्वयि मधुकरश्रेणिदीर्घान्कटाक्षान् ॥
- (५) गत्वा चोर्ध्वं दशमुखभुजोच्छ्वासितप्रस्थसंधेः
कैलासस्य त्रिदशवनितादर्पणस्यातिथिः स्याः ।
शृङ्गोच्छ्रायैः कुमुदविशदैर्यो वितत्य स्थितः खं
राशीभूतः प्रतिदिनामिव त्र्यम्बकस्यादृहासः ॥

अथवा

प्रश्न.१. नीचे-नामांथी गभे ते त्रश ससंदर्भ सभजावो. (१५)

- (१) याश्चा मोघा वरमधिगुणे नाघमे लब्धकामा ।
(२) रिक्तः सर्वो भवति हि लघु पूर्णता गौरवाय ।
(३) मन्दायन्ते न खलु सुहृदामभ्युपेतार्थकृत्याः ।
(४) न्म्रोतोमूर्त्या भुवि परिणतां रन्तिदेवस्य कीर्तिम् ।
(५) न्के वा न स्युः परिभवपदं निष्फलारम्भयत्नाः ।

प्रश्न.२. मेघदूतनो कथासार आपी, तेनुं रसदर्शन करो. (२०)

अथवा

प्रश्न.२. मेघदूतनां आधारस्थानो जशावी, कविकृत परिवर्तनो विशे यथा करो. (२०)

પ્રશ્ન.૩. 'મેઘદૂતમ્'ના આધારે કાલિદાસની કાવ્યશૈલીની વિશેષતા જણાવો.
અથવા

(૧૫)

પ્રશ્ન.૩. મેઘદૂતનું દૂતકાવ્ય તરીકે મૂલ્યાંકન કરો.

(૧૫)

પ્રશ્ન.૪. નીચેનામાંથી ગમે તે બે વિશે સમીક્ષાત્મક નોંધ લખો.

(૨૦)

(૧) કાલિદાસનું જીવન.

(૨) મેઘદૂતનું શીર્ષક.

(૩) ઉજ્જયિનીનું વર્ણન.

(૪) યક્ષની વિરહાવસ્થા.

ૐૐૐૐૐૐૐ